

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๗/๒๕๖๕

วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ความเห็น

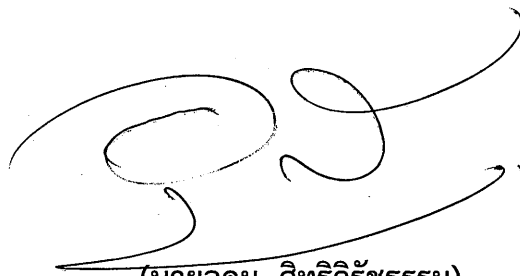
ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของผู้ยื่นคำขอในคดีหมายเลขดำที่ ๕๓๖/๒๕๖๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๓๔๖/๒๕๖๔ ที่อัยการจังหวัดสมุทรปราการฟ้องผู้ยื่นคำขอเป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสมุทรปราการในคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้ยื่นเสียหาย โดยผู้ยื่นคำขอได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาล ต่อมาศาลจังหวัดสมุทรปราการพิพากษายกฟ้อง คดีถึงที่สุดเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ยื่นคำขอยื่นคำขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาต่อคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีคำวินิจฉัยที่ ส.ป./๒๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ว่า ผู้ยื่นคำขอมิได้ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี กรณีจึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ (๒) (ที่ถูก ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒)) วินิจฉัยยกคำขอ ผู้ยื่นคำขอยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ ต่อศาลอุทธรณ์ว่า คำวินิจฉัยที่ยกคำขอไม่สอดคล้องกับค่าเสียหายที่ผู้ยื่นคำขอเรียกร้องและเป็นการตีความกฎหมายในทางจำกัดสิทธิของผู้ยื่นคำขอ เนื่องจากผู้ยื่นคำขอยื่นคำขอในส่วนขอค่าทนายความ อันเป็นค่าใช้จ่ายอื่นตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๑ (๕) (ที่ถูก ๒๑ วรรคหนึ่ง (๕)) อันมีกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราในการจ่ายค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้สามารถเบิกค่าทนายความจำเลยได้ ไม่ได้เรียก ค่าชดเชยในการถูกคุมขังหรือถูกจำคุก การที่ผู้ยื่นคำขอจะถูกคุมขังหรือไม่จึงไม่ใช่ประเด็นในการพิจารณาจ่าย ค่าทนายความให้แก่ผู้ยื่นคำขอ บทบัญญัติมาตรา ๒๐ (๒) (ที่ถูก ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒)) ที่ใช้เกณฑ์ การถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีเป็นฐานแห่งสิทธิในการเรียกร้องจากรัฐ จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เกิดภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “จำเลยที่มีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้อง (๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ (๒) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ (๓) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความ ผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด” ซึ่งบัญญัติ ไว้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการ กระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคล ซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุด ในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็น ความผิด โดยจำเลยที่จะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งสามประการตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง เพราะกฎหมายบัญญัติคำว่า “และ” ไว้ท้าย มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) กล่าวคือ นอกจากจำเลยจะต้องถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการแล้ว จำเลย ต้องถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดีด้วย และปรากฏหลักฐานชัดเจนตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้น ว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลย จึงจะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ อันเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็น ยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิ

ได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสีทธิที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไข และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ” แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้” และวรรคห้า บัญญัติว่า “คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” กรณีของผู้ยื่นคำขอจึงมิได้เป็นกรณีตามบทบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด

จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ